

Monumentnummer*: 512164

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 22 april 1999
Kadaster deel/nr 82714/45

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Purmerend Purmerend Noord-Holland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Purmerend C 2477

Omschrijving**

Inleiding

LUTHERSE KERK, gebouwd door de Purmerendse stadsarchitect P. Mager in eclectische trant tussen 1878 (eerste steenlegging) en 1880 (wijding). De huidige kerk in het centrum van de stad verving een eerder kerkgebouw uit 1712 op dezelfde plek, dat bijvoorbeeld voorkomt op de stadsplattegrond door I. Tirion uit 1743. Dit eerste gebouw was opgericht achter de bebouwing aan de Hoogstraat. De teruggeschoven plaatsing werd in het huidige gebouw gehandhaafd, zij het hier met een voorplein in plaats van een huis aan de straat. Het voorplein werd tot enige decennia geleden afgesloten door een hekwerk met stenen pijlers waarvan twee met lantaarns. Gedeeltelijke restauratie van gevels en glasramen vond plaats in 1994.

N.B. Het gemeenschapsgebouw achter de kerk aan de Westersteeg (1932) valt niet onder de bescherming.

Omschrijving

De Lutherse kerk is een zaalkerk op rechthoekige plattegrond met smalle, driezijdig gesloten absis aan de aandachtswand op het westen. De nokrichting ligt dwars op de Hoogstraat. De gevels zijn opgetrokken van in kruisverband gemetselde machinale baksteen. Het zadeldak is gedekt met zwarte oudhollandse pannen, de torenspits aan de voorgevel met leien.

De voorgevel (oost) is opgezet alsof het een driebeukige kerk betreft: drie rondboogvensters waarbij de middelste het grootste is met de breedte van de toegang, gescheiden door muurdammen met een pinakelachtige bekroning. De horizontale geleiding wordt gemaakt door een met hardstenen platen beklede benedenzone en toegang, de vensterzone en de topgevel die is afgezet met boogfries en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

klokkentorentje (klokken, uurwerk, zwaan als windwijzer). In het portaal is de eerstesteenlegging in twee marmeren platen vastgelegd. De vensters van voor- en zijgevels hebben een ijzeren raamindeling die is bezet met paars- en groengekleurd glas.

De vensters van de voorgevel hebben rondom een geblokte en geprofileerde lijst.

De zijgevels (zuid en noord) liggen niet in het zicht en zijn over vijf traveeën uitgevoerd als vlakke gevels met een lage gecementeerde voet. Muurankers voor vloer en gewelf. De goot ligt op een uitkragende baksteenlijst.

De blinde koorgevel (west) bevat in de top twee ijzeren roosters en een rond venster die licht en lucht in de kap brengen.

Het interieur heeft een plankenvloer. De wanden zijn gepleisterd; alleen de noordwand bezit nog de oorspronkelijke rustica-afwerking tot aan de vensters. De inrichting bestaat uit een zeskante preekstoel met klankbord in de absis en aan weerszijden kerkeradsbanken, verder houten stoelen en bankenblokken langs de wanden en achterzijde. De oostelijke wand met entree heeft een gehoute aftimmering en deuren. De houten zoldering heeft vlakke zijstukken met smalle houten bogen op consoles die een flauwhellend middendeel steunen. Van de bogen hangen luchters omlaag. Boven portaal, consistorie en bergruimte bevindt zich de orgelgalerij met daarop een Van Dam-orgel uit 1892.

Waardering

De Lutherse kerk is van algemeen belang uit cultuur- en architectuurhistorisch oogpunt als gaaf voorbeeld van een lutherse kerk uit de 19de eeuw in eclectische trant.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument